

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/318/2018
Identifikačné číslo spisu:	2210210765
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:2210210765.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. V., bývajúcej v O., H. ulica č. XXX/X, proti žalovanej 1/ L. O., bývajúcej v L.-C., C. trieda č. XXXX/X a žalovanej 2/ DAN-FARM s.r.o., so sídlom v Blahovej, Hlavná č. 65, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JÁNSKY & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom v Nitre, Štúrova č. 13, o určenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 5C/36/2010, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 10. januára 2018 sp. zn. 25Co/103/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa a žalovaná 1/ nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Dunajská Streda (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. novembra 2016 č. k. 5C/36/2010 - 254 vo výroku I. určil, že kúpna zmluva uzavretá dňa 7.10.2008 medzi žalovanými 1/ a 2/ s vykonaným vkladom vlastníckeho práva ku dňu 20.11.2007 zo žalovanej 1/ na žalovanú 2/ k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. O., vedené na LV č. XXX Okresného úradu Dunajská Streda, odbor katastrálny, parcely registra "E", parc. č. XXXX/X trvalé trávne porasty o výmere 169 429 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 11 550 m², parc. č. XXXX orná pôda o výmere 140 813 m², parc. č. XXXX orná pôda o výmere 863 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 5 424 m², parc.č. XXXX/X orná pôda o výmere 4397 m², parc. č. XXXX orná pôda o výmere 2 087 m², parc. č. XXXX/X orná pôda o výmere 64 032 m² v podiele 1/5-iny a nehnuteľnosť nachádzajúca sa v kat. O. vedené na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXXX orná pôda o výmere 174 971 m² v podiele 13/160-ín je neplatná. Výrokom II. súd žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni trovy konania v plnej výške. Vo výroku III. súd vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku v samostatnom uznesení. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou § 40a, § 116, § 117, § 140, § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. (ďalej aj „OZ“), § 34 ods. 2 a 3 zákona č. 162/1995

Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), s použitím § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“). Súd pritom vychádzal zo skutkových zistení, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, že žalobkyňa nadobudla spoluvlastnícky podiel 13/320-ín k nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXX a podiel 1/10-iny k nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXX, na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol vykonaný pod č. V 298/95. Z výpovedí žalobkyne a žalovanej 1/ mal súd za preukázané, že rodina žalobkyne skupovala nehnuteľnosti už pred dvadsiatimi rokmi, keď na nehnuteľnostiach hospodárili. Za tým účelom tieto nehnuteľnosti mala žalovaná 1/ ponúknuť na predaj žalobkyňi, keď zmluvu uzavrel v mene žalobkyne jej manžel a vyplatil podiel žalovanej 1/, od ktorej zmluvy žalovaná 1/ neskôr odstúpila, pričom naďalej rodina žalobkyne na predmetnej nehnuteľnosti hospodárila, ako potvrdila aj žalovaná 1/. Spor medzi nimi vyústil do súdneho sporu, ktorý skončil v roku 2010 v prospech žalovanej 2/ a následne na to žalovaná 1/ neponúkla opakovane na predaj svoj spoluvlastnícky podiel žalobkyňi, ako spoluvlastníčke pre zhoršené vzťahy, ale odpredala ich žalovanej 2/ vedome s úmyslom obísť zákon. Výpoveď žalobkyne o záujme odkúpiť nehnuteľnosť na podnikanie, nespochybnila ani žalovaná 2/. Z evidencie nehnuteľností bolo zrejmé, že nápravu nedosiahne len tým, že sa jej zachová predkupné právo voči nadobúdateľovi, keď nehnuteľnosť bola zaťažená záložným právom banky, ktoré obmedzilo dispozíciu s nehnuteľnosťou. Rodina žalobkyne podnikala a nehnuteľnosti boli kupované v rozmedzí dvadsiatich rokov, v čom mienili pokračovať aj v prípade tohto spoluvlastníckeho podielu. Žalovaná 2/ kupovala nehnuteľnosť rovnako na podnikanie, preto v blízkej budúcnosti nemá záujem o jej predaj, keď nehnuteľnosť zaťažila záložným právom banky. Rozhodnutie súdu o vyslovení relatívnej neplatnosti právneho úkonu malo byť podkladom na zápis do katastra nehnuteľností, čím sa mal odstrániť stav neistoty po tom, čo sa žalobkyňa účinne dovolala relatívnej neplatnosti právneho úkonu, momentom doručenia žaloby protistrane. Kúpna zmluva sa tým stala neplatnou od počiatku. Žalobkyňa mala záujem o navrátenie do pôvodného stavu spoluvlastníctva a následne využiť predkupné právo na nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu. Súd skonštatoval, vychádzajúc z § 140 v spojení s § 116 a § 117 OZ, že príbuzenský vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ neexistuje, vzhľadom na to zákon stanovuje povinnosť spoluvlastníka ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ostatným spoluvlastníkom, pričom a k s a jedná o nehnuteľnosť, musí byť splnená písomná forma. Súd skonštatoval, že v prípade porušenia predkupného práva je daná možnosť oprávneného spoluvlastníka domáhať sa alternatívne práva vyplývajúceho mu z § 603 ods. 3 OZ. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má teda pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti. Môže sa domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu, alebo sa môže voči nadobúdateľovi (tretej osobe) domáhať, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od povinnej osoby; ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, môže sa domáhať na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe nahradí prejav vôle nadobúdateľa (§ 161 ods. 3 zákona v tom čase účinnom č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, ďalej aj „OSP“). Tretou možnosťou je, že si ponechá predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi. Súbežné uplatnenie nároku podľa § 40a a § 603 ods. 3 OZ je z právnej povahy veci vylúčené. Iné následky porušenia predkupného práva zákon nepripúšťa, a preto zo zákona nemožno vyvodiť ani iný spôsob ochrany oprávneného spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené. Momentom účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu nastáva stav, ako keby právny úkon nebol urobený. To znamená, že táto možnosť nápravy porušenia predkupného práva spôsobuje navrátenie vlastníckych práv do pôvodného stavu pred uzavretím relatívne neplatnej zmluvy, včítane práv a povinností vyplývajúcich z predkupného práva. Súd prvej inštancie ustálil, že bolo preukázané, že žalovaná 1/ predtým, ako sa rozhodla svoje spoluvlastnícke podiely previesť na žalovanú 2/, neponúkla podiely na nehnuteľnostiach ostatným spoluvlastníkom, a teda ani žalobkyňi, čím si nesplnila povinnosť vyplývajúcu z § 140 Občianskeho zákonníka, čím porušila predkupné právo žalobkyne. Žalobkyňa využívajúc svoje právo v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka sa dovolala relatívnej neplatnosti právneho úkonu o prevode podielu. Kúpna zmluva bola uzavretá 17.10.2007 a účinná 20.11.2007 a žaloba bola súdu doručená dňa 16.7.2010, teda v zákonnej trojročnej prekluzívnej lehote. Keďže žalobkyňa sa dovolala neplatnosti právneho úkonu v zákonom stanovenej dobe, keď sa preukázalo, že žalovaná 1/ svoje spoluvlastnícke podiely neponúkla na predaj žalobkyňi ako spoluvlastníčke, ktorá nebola blízkou osobou, spôsobilo to neplatnosť právneho úkonu od počiatku.

Na odvolanie obidvoch žalovaných Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 10. januára 2018 sp. zn. 25Co/103/2017 prvým výrokom potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a druhým výrokom priznal žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na odvolacie dôvody uplatnené žalovanou 2/ bolo posúdiť, či sa súd prvej inštancie správne vysporiadal s otázkou existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, teda či vec správne právne posúdil; a na základe odvolania podaného žalovanou 1/, či súd nesprávnym procesným postupom - neumožnením žalovanej 1/ vypovedať pred súdom v mieste jej bydliska, znemožnil žalovanej 1/, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Hoci žalovaná 1/ formálne odkázala na odvolací dôvod podľa § 365 ods. 2 písm. g), že zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prístupné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené a písm. h), že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, tieto iba odkazom na cit. ust. uplatnené dôvody odvolania bližšie nerozvieďala a nijako neodôvodnila. Jediným reálne a účinne uplatneným odvolacím dôvodom žalovanej 1/ preto bolo jej tvrdenie, že súd jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva (§ 365 ods. 2 písm. b/ CSP). Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že žalovaná 1/ bola vypočutá pred dožiadaným súdom Okresným súdom Košice I dňa 25.6.2013, kedy po riadnom poučení k veci vypovedala, jej výpoveď je zachytená v zápisnici z uvedeného výsluchu vyhotovenej dožiadaným súdom tvoriacej súčasť tohto spisu a na nasledujúcom pojednávaní súdu prvej inštancie dňa 22.10.2013 bola výpoveď aj oboznámená. Súd jej obsah zachytil aj v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie (ods. 3). Neskôr žalovaná 1/ opakovane využila svoje právo na písomné vyjadrenia k veci, ktoré podania tvoria obsah spisu. Odvolací súd skonštatoval, že tým, že súd prvej inštancie nenariadil zopakovanie dôkazu výpoveďou žalovanej 1/ pred dožiadaným súdom na základe jej návrhu svojím postupom neodňal žalovanej 1/ možnosť konať pred súdom a nebol tým založený dôvod pre podanie odvolania v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP, že by súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane - žalovanej 1/, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, a to v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej 2/ odvolací súd dospel k zhodnému záveru ako súd prvoinštančný, že v danom prípade žalobkyňa preukázala svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že predmetná kúpna zmluva, ktorou došlo k prevodu spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach zo žalovanej 1/ na žalovanú 2/ tak, že tým bolo porušené predkupné právo žalobkyne ako podielovej spoluvlastníčky daných nehnuteľností, v dôsledku toho, že žalovaná 1/ jej pred prevodom neponúkla svoje spoluvlastnícke podiely na predaj, je neplatná. V konaní bolo preukázané a žalovanými nespochybnené, že žalobkyňa spolu s rodinou už približne 20 rokov hospodária - podnikajú na nehnuteľnostiach, a to i na časti dotknutých nehnuteľností tvoriacich jej spoluvlastnícky podiel. Dokonca došlo k prevodu dotknutých spoluvlastníckych podielov zo žalovanej 1/ na žalobkyňu, neskôr však žalovaná 1/ od zmluvy odstúpila. Žalovaná 1/ deklarovala záujem predmetný podiel od žalovanej 2/ odkúpiť za účelom hospodárenia na daných nehnuteľnostiach. Odvolací súd zhodne s prvoinštančným dospel k záveru, že žalovaná 1/ má naliehavý právny záujem na zvolenom spôsobe riešenia postupu po porušení jej predkupného práva žalovanou 1/, a teda naliehavý právny záujem na určení, že predmetná kúpna zmluva, ktorou žalovaná 1/ previedla svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach v spoluvlastníctve tiež žalobkyne, za súčasného porušenia predkupného práva žalobkyne, na žalovanú 2/, je relatívne neplatná. Zákonné podmienky určenia neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy boli pritom v konaní preukázané a ani žalovanými v konaní neboli spochybňované. Súd prvej inštancie preto vec správne právne posúdil, keď žalobe vyhovel.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ včas, prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie. Namietala porušenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď súdy nižšej inštancie nesprávne právne posúdili existenciu naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy a mala za to, že v danom prípade podmienka vyhovenia žalobe splnená nebola a súd mal žalobu zamietnuť. Poukázala na R 17/1972, v zmysle ktorého určovacia žaloba ako taká je vhodný nástroj procesnej ochrany práv predovšetkým vtedy, ak by bez toho určenia práva, ktorého určenia sa žalobca žalobou domáha, bolo ohrozené právo žalobcu, resp. v prípadoch, kde by sa bez tohto určenia žalobcovo právne postavenie stalo neistým. Podstatou je eliminovať stav ohrozenia a viesť istotu do tých právnych vzťahov, ktoré sú neisté. Podaná určovacia žaloba však nenapĺňa opísaný účel, keďže napadnutým rozsudkom nedochádza k žiadnej zmene právneho postavenia žalobkyne. Za predpokladu

právoplatnosti rozhodnutia by bol založený právny stav, kedy by žalobkyňa mala predkupné právo podľa § 140 OZ voči žalovanej 1/ ako spoluvlastníčke predmetných nehnuteľností. Rovnaké právne postavenie má však žalobkyňa aj doposiaľ, nakoľko jej predkupné právo konaním žalovanej 1/ nezaniklo, ale zostalo zachované voči žalovanej 2/ ako súčasnej spoluvlastníčke predmetných nehnuteľností. Dovolateľka tiež konštatuje, že zámerom zákonodarcu bolo zabrániť zbytočným sporom, ktoré pre praktický život nemajú žiaden význam a taký následok má aj toto konanie. Dodáva, že žalovaná 1/ nie je povinná ani po úspešnosti žaloby vec predať žalobkyni, teda ani úspešnosť určovacej žaloby žalobkyni nezabezpečí nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Dovolateľka opakovane pripomína, že pokiaľ mala žalobkyňa skutočný záujem o kúpu predmetných spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam, mala postupovať v zmysle § 603 ods. 3 OZ a nie domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy. Takýto postup je v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR R 17/1972. Vzhľadom na nesplnenie procesných podmienok preukázania naliehavého právneho záujmu je posúdenie skutkového stavu v merite veci bezpredmetné. Aj napriek tomu dovolateľka poukazuje na skutočnosť, že sa súd prvej inštancie nevysporiadal s rozpornými tvrdeniami žalobkyne a žalovanej 1/. Vzhľadom na to, že súd nesprávne právne posúdil naliehavý právny záujem žalobkyne na vydaní rozhodnutia, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľka žiada, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok v zmysle § 449 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu len opísala skutkové okolnosti sporu vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam a k sporu so žalobkyňou a opísala priebeh sporov v obdobiach, počas ktorých sa snažila úradne prinavrátiť vlastníctvo k svojim nehnuteľnostiam, prípadne sa snažila o náhradu škody, ktorá jej v súvislosti s užívaním nehnuteľností žalobkyňou a jej manželom vznikla.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP). Dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

V preskúmvanej veci z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka uplatňuje dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť v

dovolání, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie na d rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom a nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Len v prípade, že dovolateľ správne naformuluje právnu otázku má dovolací súd možnosť posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu alebo či v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Vo všeobecnosti treba považovať právne posúdenie za nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

V prípade § 421 ods. 1 písm. a) CSP je významnou tá otázka, na ktorej zodpovedaní odvolací súd založil svoje rozhodnutie, pričom sa jej vyriešením odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Prítom však v dovolaní musí byť otázka riešená odvolacím súdom naformulovaná presne, jasne a zrejme konkretizovaná, musí byť uvedené ako sa s ňou odvolací súd vysporiadal a súčasne je potrebné doplniť aj konkrétne rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorých jednoznačne vyplýva, že vyriešením tejto otázky sa odklonil od konkretizovanej ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

Z dovolania dovolateľky vyplýva, že namieta právne posúdenie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na podanej určovacej žalobe, keďže napadnutým rozsudkom nedochádza k žiadnej zmene právneho postavenia žalobkyne. Aj po rozhodnutí súdmi nižších inštancií zostáva zachované rovnaké právne postavenie žalobkyne podľa § 140 OZ, nakoľko jej predkupné právo nezaniklo, ale zostalo zachované voči žalovanej 2/ ako súčasnej spoluvlastníčke predmetných nehnuteľností. Žalovaná 1/ nie je povinná ani po úspešnosti žaloby žalobkyne vec predať žalobkyni, teda ani úspešnosť určovacej žaloby nezabezpečí žalobkyni nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Žalobkyňa mala postupovať v zmysle § 603 ods. 3 OZ a nie domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy. Týmto nesprávnym právnym posúdením veci malo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ktoré podľa dovolateľky reprezentuje rozhodnutie R 17/1972.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky z 24. februára 1971 sp. zn. 2Cz/8/1971, publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk ČSSR, zväzok 1, ročník 1972, str. 45, pod publikačným č. R 17/1972, na ktoré sa dovolateľka odvoláva, judikovalo: „Naliehavý právny záujem na určení je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Žaloba domáhajúca sa určenia podľa ustanovenia § 80 písm. c) OSP nemôže byť spravidla opodstatnená tam, kde je možné žalovať splnenie povinnosti podľa ustanovenia § 80 písm. b) OSP (porovnaj rozhodnutie uverejnené pod č. 88/1968 Zbierky rozhodnutí a stanovísk súdov ČSSR).“ Súd v danej veci prejednával žalobu o vydanie vecí patriacich do dedičstva po zomrelom, alternatívne o vyplatenie polovice podielu z dedičstva a zároveň o určenie, že žalobkyňa je dedičkou zomrelého poručiteľa, ktorá žiadala, aby jej žalovaný zaplatil polovicu z hodnoty dedičstva. Obvodný súd pre Prahu 4 určil, že žalobkyňa má nárok na zaplatenie polovice hodnoty dedičstva po poručiteľovi, ktorý bol otcom žalobkyne. Najvyšší súd Českej socialistickej republiky rozhodol o sťažnosti generálneho prokurátora o porušení zákona tak, že rozsudkami Obvodného súdu pre Prahu 4, vydanými v tejto veci bol porušený zákon. Za okolností podstatné pre rozhodnutie o veci považoval súd riadne vymedzenie predmetu žaloby. Podľa názoru súdu je žalobca povinný jasne a konkrétne uviesť čoho sa domáha a z akého dôvodu. Ak by tak neučinil, je súd povinný postarať sa o to, aby také neúplné podanie bolo opravené. V prvom rade má zo žaloby jednoznačne vyplývať, či ide o žalobu na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ OSP) alebo o žalobu na určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je (§ 80 písm. c/ OSP) alebo či ide o uplatnenie oboch týchto návrhov v jednej žalobe. Žalobný návrh musí byť presne formulovaný, keďže súd je viazaný návrhmi účastníkov, tak, aby rozsudkom rozhodol o celej prejednávanej veci (§ 152 ods. 2 OSP) a môže návrhy účastníkov prekročiť a prisúdiť viac než čoho sa domáhali len za podmienok ustanovených zákonom v § 153 ods. 2 OSP. V prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala, aby jej žalovaný vydal bližšie nekonkretizované predmety

dedičstva, resp. zaplatil bližšie nešpecifikovanú finančnú čiastku, keďže ako dcéra poručiteľa mala dediť rovnakým dielom ako žalovaný, ktorý je synom poručiteľa. Súd v priebehu konania zistil, že konanie o dedičstve bolo právoplatne skončené. Podanou žalobou sa žalobkyňa domáhala zrejme ochrany v zmysle § 485 OZ, ktoré poskytuje oprávnenému dedičovi ochranu proti tomu, kto dedičstvo nadobudol. Žalobný návrh formulovala žalobkyňa však úplne všeobecne a neuviedla, ktoré veci z dedičstva jej majú byť vydané alebo peňažná časť v akej výške zaplatená. Súd prvého stupňa uvedený nedostatok neodstránil v zmysle § 5 a § 43 ods. 1 OSP, rozhodnutie si zjednodušil tak, že o tomto návrhu vôbec nekonal, skutkový stav rozhodný pre posúdenie danej veci v zmysle § 485 OZ nezistil (§ 6 a § 120 ods. 1 OSP), v rozsudku o tomto návrhu nerozhodol (§ 152 ods. 2 OSP) a v odôvodnení sa ním taktiež nezaoberala (§ 157 ods. 2 OSP). V ďalšom konaní preto uložil súdu prvého stupňa povinnosť v zmysle uvedených pochybení konať a celé konanie vo vzťahu k tomuto návrhu zopakovať. V ďalšom odôvodnení svojho rozhodnutia sa zaoberá posúdením naliehavosti právneho záujmu v zmysle § 80 písm. b/ a písm. c/ OSP, pričom uvádza, že pokiaľ naliehavý právny záujem nie je daný, nemôže byť žaloba z tohto dôvodu opodstatnená. Právny záujem na určení je daný tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo kde by sa jeho právne postavenie stalo neistým. Ak však k porušeniu práva už došlo a je možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia práva vyplýva (§ 80 písm. b/ OSP), nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa § 80 písm. c/ OSP žiadny význam. V takom prípade potom žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Súd ďalej vytýka súdu prvého stupňa, že sa nezaoberal podaním žalobkyne, v ktorom sa domáha určenia, že je dedičkou poručiteľa, kde mal zisťovať aký úkon tým žalobkyňa mienila vykonať, či okrem návrhu na splnenie povinnosti uplatnila aj návrh na určenie, či tu právny vzťah je alebo nie je. Súd prvého stupňa teda pochybil v tom, že si neobjasnil predmet konania, a teda neustálil si, či išlo o žalobu v zmysle § 80 písm. c/ OSP a ak rozhodol, že žalobkyňa má nárok na polovicu dedičstva, či potom nerozhodol o niečom čo nebolo predmetom konania a zároveň sa nezaoberal ani otázkou naliehavého právneho záujmu žalobkyne na takom určení. Pokiaľ sa dedičské konanie medzi tým právoplatne skončilo, mohla si žalobkyňa uplatniť nárok z dedičstva v zmysle § 485 OZ. V závere vyhodnotil, že rozsudkom súdu prvého stupňa zo 14. novembra 1968 bol porušený zákon v ustanoveniach § 5, § 6, § 79, § 80 písm. b), c), § 120 odst. 1, § 152 odst. 2 a § 157 odst. 2 OSP vo vzťahu k ustanoveniu § 485 OZ a rozsudkom toho istého súdu z 30. januára 1969 tiež aj v ustanovení § 150 OSP.

Pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola predmetom rozhodovania občianskoprávneho kolégia, ktoré na zasadnutí 9. novembra 2018 prijalo do Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, ako R 71/2018, v ktorom vyložilo rozsah pojmu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nasledovne: „Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“

Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie R 17/1972 patrí medzi rozhodnutia publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR je možné hovoriť o rozhodnutí, ktoré tvorí súčasť pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Avšak s poukazom na obsah rozhodnutia, na ktoré dovolateľka poukazuje, nie je možné vyhodnotiť, že by malo ísť o tú rozhodovaciu prax dovolacieho, ktorá by sa vzťahovala na spor, ktorý je predmetom dovolacieho konania, a ktoré by sa malo odkláňať od rozhodnutí súdov nižších inštancií v tejto dovolacej veci. V konaní vedenom pod R 17/1972 išlo k nedostatočnému ustáleniu rozsahu predmetu žaloby vo vzťahu k nárokom žalobkyne z dedičstva poručiteľa. V tom prípade mali sudy nižšieho stupňa riadne posúdiť žalobkyňou uplatnené návrhy v celom rozsahu a vysporiadať sa s nimi v rozhodnutí, a to nie len čo do rozsahu, ktorý nebol dostatočne zistený, ale aj čo do naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach, nakoľko takéto posúdenie nižšie sudy vôbec neriešili. Najvyšší súd vytýkal súdu prvého stupňa, že neodstránil nedostatky návrhov žalobkyne.

Dovolateľka v tomto dovolacom konaní ustálila právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie

v danej veci, tak, že naliehavý právny záujem žalobkyne na určení neplatnosti kúpnej zmluvy nie je daný z dôvodu, že bolo opomenuté predkupné právo žalobkyne, nakoľko určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/ nezaručí nadobudnutie vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom žalobkyňou od žalovanej 1/.

Pre úspešnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je potrebné, aby dovolateľka uviedla aj konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, z ktorých jednoznačne vyplýva, že vyriešením tejto otázky sa súd odklonil od konkretizovanej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Nakoľko dovolateľka uvádza rozhodnutie, ktoré svojím obsahom nezodpovedá predmet nastolenej otázky v dovolaní, ktorú mali sudy nesprávne právne posúdiť, a teda nie je možné posúdiť ani okolnosti odklonu v danej veci, dovolací súd má za to, že dovolateľka vo svojom odôvodnení dovolania neuviedla žiadne rozhodnutia dovolacieho súdu podporujúce jej argumenty nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, ktoré by vytvárali platformu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ak svoje dovolacie dôvody opiera o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, avšak bez podloženia relevantnými rozhodnutiami dovolacieho súdu, od ktorých sa rozhodnutie odvolacieho súdu má odkláňať, nie je možné také odôvodnenie dovolania považovať za kvalifikované v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a teda pokiaľ vykazuje dovolanie také zásadné nedostatky pri tomto dovolacom dôvode, nie je možné pristúpiť ani k vyhodnoteniu prípustnosti dovolania vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu. Polemika s právnymi názormi odvolacieho súdu, či spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, či neriešeniu skutkových zistení významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. V prípade absencie konkretizovania o d akej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa má rozhodnutie odvolacieho súdu odkláňať, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odkláňa od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie dovolacieho dôvodu nebolo dostatočné, prípustnosť dovolania z tohto dôvodu nebolo možné vyvodiť Najvyšší súd preto dovolanie dovolateľky odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP.

Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.